

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Sermones IX. Ad Fratres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

posita, orans, & gratias agens : in tantumque conualuit, vt cum fratribus ad laborem & ad chorum eodem die transire posset.

3. *Aliud Exemplum.*

14. **L**aicus quidam familiaris in quadam domo ordinis nostri, venit ad Ecclesiam causa deuotionis, vt oraret : sed diabolo tentante & pigritia præualente, cœpit ibidē dormire. Cumque ad quiescendum deorsum se collocasset, vidit in somno reuerendam Dominam sibi assistentem, & hæc verba dicentem : Si vis dormire, surge hinc, & vade ad lectum tuum. Non enim locus iste factus est ad dormiendum, sed ad vigilandum & orandum in eo. Qui ex visione pauefactus, statim surrexit ; & culpabilem se cognoscens, aliis ad cautelam emendationis, ne in domo orationis dormitarent, ista narrauit.

4. *Aliud Exemplum.*

15. **P**auper quædam muliercula, diligens quæ Dei sunt, frequenter Ecclesiam visitabat, & verbum Dei libenter prædicare audiebat. Quædam ergo vice de Ecclesia veniens, interrogata est, quid boni de sermone retinisset ? Quæ breuiter respondens ait : Nescio vobis multa dicere, sed hoc bene audiui & retinui, quoddam de cætero nolo peccare. Bene & prudenter respondit, quæ fructum boni sermonis secum portauit, ne amplius peccaret. Vnde Saluator noster in Euangelio deuotæ mulieri ait: *Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.* Lucæ ii.

SERMONES IX.

AD FRATRES.

Sermonum ad Fratres argumenta.

D e abnegatione sui ipsius, & contemptu consolationum terrenarum.	Sermo 1.
De mœrore & consolatione animæ in Deo.	2
De duplici compunctione animæ, pro cœlesti patria.	3
De laudibus preciosa margarita castitatis.	4
De custodia castitatis.	5
Contra carnalia tentamenta.	6
De bono solitudinis, exemplo Christi & Sanctorum Patrum.	7
De bono silentij, & fructu eius.	8
De solitudine cordis, in qua supra se leuatur anima.	9

SERMO I.

De abnegatione sui ipsius, & contemptu consolationum terrenarum.

Luca 14.

I.

VI non renuntiauerit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Istis verbis Dominus Iesus videtur illos arguere, qui perfectionem quam inchoant, vsque ad consummationem, non sequuntur. Initium enim dum quidam arripiunt, relinquendo exteriora quæ possident, ad hoc quod perfectius est, (scilicet seipsos relinquendo, voluntates proprias frangendo) non assurgunt. Et ideo multoties ad priorem statum reuertuntur. Quia ex quo partim aliquibus renuntiant, neque iuxta sententiam Domini cuncta terrena perfecte deserunt; adhuc laqueos, quibus capiuntur & relabantur, in se retinent. Sed omnis verus Christi discipulus, tã se quàm sua, propter eius amorem contemnat, nihil de terrenis tenere velit; ne impediatur in itinere, quò tendit. Discat seipsum, per ardorem virtutum & gratiam S. Spiritus vincere; qui antea potuit eius inspiratione mundana contemnere. Beata mens, quæ omnibus renuntiare nititur, quæ in umbra huius vitæ florere videntur.

2. Hæc perfecta est renuntiatio, seipsum ex corde relinquere, nulliusque creaturæ solatium querere: quia dum temporale aliquid inordinatè appetitur, vera abdicatio non habetur. Et quando ad contemptum præsentium Christi seruus non nititur, parum de diuina consolatione percipere meretur. Qui enim foris sequitur, quod appetit; in Dei amore & in sancto proposito refrigerat. Sed pensare sapius & meditari talis debet, quàm citò perit, quicquid charum & magnum æstimatur, tam de hominibus quàm etiam de vniuersis mundi creaturis. Hoc corde pertractet, quia in vno statu non manent; sed mutantur omnia & deficiunt. Ergo ibi solatium quærat, vbi folius veritatis & eternitatis plenitudo est. Et ex indeficiente fonte, ad refrigerandum seu consolandum animam suæ, haustum aquæ viuæ petat: quia nobilior est guttula vna diuinæ dulcedinis, quàm puteus plenus voluptatibus terrenis. Fallitur omnino, quicumque in hoc tempore solatiari amat. Perit ab eo veri gaudij solamen, quisquis mundi huius sequitur fallacem amorem.

3. Quàm felix & sancta anima, quæ folius Dei pascitur amore, & sanctarum virtutum trahitur odore; cuius tantum propositum est, vt visibilia contemnendo, inuisibilibus & diuinis saginetur. Talis multū sapiens esse liquidò demonstratur, quia pro modicis immensa, pro transitorijs perpetua, pro vilibus preciosa, pro deformibus

formibus pulchra, pro miseris iucunda, pro amaris suauia, & (quod sublimius est & verius) pro nihilo vniuersa mercatur. Ista enim iam in terris caelestem Sponsum quærit, cuius amore præsentia fastidit, futura diligit, & aduentum eius præstolatur, vt audire ab eo mortis tempore possit: *Ecce Sponsus venit, exite obuiam ei.* Hæc calibem agit vitam, & angelorū sequitur formam, atque Christo soli exhibere se curat illibatā. Vult ergo interim cunctis carere solatijs, vt ab eo mereatur cōsolari plenius. Et deflet omne quod mentem de terrenis afficit desiderijs, alioquin illius non posset munda præsentari aspectibus. Vnde etiam tanto rigore se constringit intus, vt quicquid de cætero extrinsecus se applicauerit, indignando potius quàm probando expellat. Nec mirum. Timet enim, ne angustia illi fieret vnus amor, quem diligit. Optat soli adherere, quem cum multis perfectè castèq; nequit diligere. Hinc est, quòd vna ex his loquitur: Illi soli seruo fidem, ipsi me tota deuotione committo.

4. Habet tamen in exilio præsentis vitæ solatium, sed nõ gaudium plenū. Suscepit Sponsi arrham, sed nõ ipsum. Legit epistolam de nuptijs scriptā, sed nondū venit hora eius. Et cum venerit, tunc introducetur, nec mora erit. Vestes & ornāmēta per legatos accepit, sed tunc duplicibus vestietur. Solatium namque eius, memoria Christi est, & amplius illi solatiū fit, quia diu hic non erit; quia statim ipse veniet, ostiumq; pulsabit, & dicet: Surge, & veni. Sed quid ipsa? Nõne ad hanc vocem euigilabit? Surgat itaque, prospiciat per fenestram, si ipse est, quem diligit: & cum iterum atq; iterū pulsauerit, sine mora arripiat, & illi dicat: *Ecce ego, quia vocasti me.* Si me quæris, præsto sum Domine. Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo. Non me permittas Domine diutius separari à te, sed in bonitate tua suscipe me. Et quantū lætabitur, si tale aliquid à Domino audire mereatur: Sequere me, tempus est, vt pariter epulemur? Eamus iam, non ad vineam excolendam, sed ad vinū optimum bibendū. Eamus, non iterum in Iudæam, sed in patriam meam. Ascendamus ad diem festū hunc, quia magnus iste dies festus angelorum & hominum.

5. Sed quid de te, o anima mea in corpore peregrinante, & iam diu expectante, & quotidie in oratione tua dicente. Adueniat regnum tuum? Quando videbo? Putas, de me recogitet? Putas, obliuiscetur misereri Deus? Quando apparebit, & quando veniet? Sed fortè in cubiculo est, & dormit. Nunquid tu dormies, & cor tuum non euigilabit? Clamabis igitur, si dignetur audire, & pulsabis cordis voce, dicens: *Exurge, quare obdormis Domine, exurge, & ne repellas in finem.*

6. Sed fortassis secretiori adhuc consilio & saniori iudicio

Psal. 33.
2. Cor. 5.

Dominus differt, quòd tu (ò anima) magis impetu quàm discretionem facis. Pausabis igitur parum, sed sub umbra eius, nec in æstibus mundi quiesces. Melius tibi mori est, quàm mundo vivere. Felicius tibi lugere, quàm de iis, quæ non sunt & videntur, gaudere. *In Domino consolabitur anima mea, audiant mansueti & latentur.* Quamdiu enim sancta anima viuit in corpore, peregrinari se à Domino dolet: sed quia voluntas eius est, peregrinationem patienter sustinet. Ut interim tamen alium dilectum non quærat vel eligat, illius amore certare fortiter necesse habet: quia multi aduersarij, multi ad decipiendum parati. Et ideo districtè castigare debet, quicquid foris se finxerit amabile. Nec alicui quantumlibet blandienti credat, ne delicti amicitiam fraude capta perdat: *Qui dum Sponsus abest, lugere magis eius absentiam debet, & viduitatis tempus cognoscere: donec veniat, & eam ad se in æterna tabernacula perducatur.* Ibi enim requiescunt sanctorum animæ, non in umbra, sed in præsentia; & serenissimam iugiter specularunt faciem Dei Patris, quem cum filio eius vnigenito dilexerunt in terris, & secuti sunt relictis omnibus.

SERMO II.

De mœrore & consolatione animæ in Deo.

1. **S**olet anima deuota, quæ Christum diligit, de eius absentia dolere, & de ipsius spiritali visitatione plurimum consolari. Hoc tamen magnæ dilectionis Christi signum est, non ipsius meritum, quotiescunque ab illo consolatur. Bonum ergo ei est, si se dignam non putet; sed exiguam & insufficientem, ad donum gratiæ eius percipiendum. Quæ est enim anima, quæ tantis beneficiis respondere valeat, etiam si iugiter gratias rependat? Certum est, quòd nulla inuenietur, dato quòd omnium esset repleta sanctorum meritis. Soli namque Deo conuenit præ omnibus sanctis, honor, virtus, & gloria. Animæ autem diligenti Deum magnum est, si pro suo modulo laudare vel exiguum possit, & in sanctis eius mirabilem eum prædicare: Aut si id agere non sufficit, satis imparem laudibus Dei se sentiens, saltem non omittat propriam de flere miseriam. Et istud fortassis multo vtilius proderit, quòd non tam altiora sapere, quàm minora quæque beneficia amare videatur.

2. Congruus ordo ascendendi ad Deum est, ab inferioribus studiis, ad potiora tendere; & rursus ad pristinam infirmitatem, humiliter se reflectere. Ibi igitur maneat diutius, vbi tutior probatur esse locus. Quòd si ascendere ipsam delectat, cum omni humilitate & timore perficiat. In descensu tamen suo, non penitus deiicia-

deiciatur : quoniam humilibus sedes regni cælestis promittitur, sed libentissimè ibidem commoretur. Et si natura horret, & inferior videri non vult carnalis homo, pondere futuri iudicij terreatur, vbi omnes elati confundentur. Beata nimium anima, quæ locum in hoc tempore eligit nouissimum, & sese deflet per momenta singula, quoniam magna eius miseria existit.

3. Multam dolendi materiam habet, quam nec perfectè valet cognoscere, nisi se à terrenis consolationibus exuat, & ad externa bona, fide non ficta transferat. Etenim ex propria fragilitate, quantum ad hæc ima premitur, fidelis anima deprehendit; quod si sine Christi gratia, nequaquam stare, sed neque se eleuare ad cælestia potest. Ideoque indiget, vt à Christo Iesu, per visitationem spiritualem & consolationem internam, sustentetur frequentius; ne absorbeat aliquo delectatione temporalium, aut fallaci suggestionem diaboli auertatur à sancto proposito. Multiplices sunt enim insidiæ & immisiones diabolicæ, quæ caueri absque speciali etiam gratiæ luce non possunt. Diuersæ tentationes, & inopinabiles tribulationes occurrunt plerumque hominibus sanctis, sed benignus Dominus cuncta facit prodesse bonis, super quo benedictum sit nomen sanctum eius. Debet autem Deo deuota anima inter labores, quibus in hoc peregrinationis loco affligitur, de futura sanctorum meditari requie, ne sub onere deficiat: quamuis sæpe tristanti, luctus solet esse solamen. Videns namque ineuitabilem miseriam, quid mirum, si doleat? Considerans quoque grande exilium, quomodo lata erit? Sentiens abesse sæpius, quem intimè diligit, notum est amantibus, quale incommodum patiatur. Verum, qui non amant, ista nesciunt, nec quo dolore anima sancta concutitur: quæ venditis omnibus terrenis, ad quærendum inuisibilem Sponsum se contulit. Talis enim Christum præ omnibus consolationibus, qui Sponsus est & amicus dulcissimus, sui pectoris desiderat habere solatium.

4. Complures terrenam & vanam dilectionem habentes, grauiter ferunt dilationem aut ablationem alicuius rei corruptibilis, quam sibi vtilem existimant; gaudentque de prouentu illius, & quotidiano aspectu consolantur. Si sic agitur in insipientium cordibus, fortius flagrare debet anima deuota in amore summi conditoris. Cum ergo per gratiam Christi visitatur, mox noua letitia in ea nascitur, ac æternorum spe erigitur: exultat quoque in desiderio cordis sui, omni que affectu virium internarum, ad hanc gustandam vertitur dulcedinem. Et vt crassius per verbum internum reficiatur, in quo tanta dulcedo exuberat, aperit os suum, & attrahit spiritum, dicens: *Quàm bonus Israel Deus, his qui recto sunt corde.* Deus meus, Deus meus, dulcedo non fallax, dulcedo

cedo sola reficiens, virtus & decor animæ meæ, quàm bene mihi in hoc visitationis tempore. Non meis meritis, non meis votis, sed tuæ bonitati ascribo hanc horam, Domine, qui es verus & vnicus omnium mœrentium & te diligentium consolator animarum. Amen.

SERMO III.

De duplici compunctione animæ, pro caelesti patria.

Iob 6.

1. **Q**uis det, ut veniat petitio mea; & quod expecto, tribuat mihi Deus? Magnum desiderium fidelis animæ, præsentis verficulo innuitur; quæ non terrenas res, sed contemptis illis cum concupiscentijs suis, æterna bona sibi largiri deposcit. Illa enim sunt, quæ fidelis anima expectat, pro quibus laborat quotidie tolerando certamina. Verumtamen finiri laboriosam vitam citius optat, & venire beatam requiem, quam expectat, cordialissimo affectu comprecatur. Antequam ad Deum conuersa esset, & cum huius mundi delectationes eam adhuc tenerent, non illa quæ in cælis promittebantur, querere curabat; sed aut ignorans, aut parvipendens inuisibilia bona, satiari visibilibus, & diu illis frui summopere intendebat. Nunc verò ad Christum conuersa, & præsentia nihili pendit, & futura ardentius concupiscit. Simili quoque desiderio ardebat illa prophetalis anima, quæ dicebat:

Psal. 26.

Vnam petij à Domino, hanc requiram; ut inhabitem in domo Domini, omnibus diebus vitæ meæ.

2. Duplici autem stimulo compungitur anima, vt tam instanter & ardentè querat transire ad patriam. Interdum quippe præsentium malorum vrgetur incommodis. Videns namque tam in se quàm in alijs, multiplices tentationes, graues labores, diuersaque occupationes, in quibus multi periclitantur; & pauci illæsi euadunt, prudenter sibi consulens, & alijs compatiens, quamdiu proposito sancto feruet, à miseris istis liberari suppliciter desiderat. Timet enim, ne fortè iterum ad secularia aut carnalia trahatur, aut in alios errores morum, vel leuitates animi iuducatur; quia etsi modò plenam voluntatem Deo placendi habet, non tamen securitatem sic perseverandi accepit. Vnde non immeritò timida, & infirmitatis suæ conscia, patriam supernam petit, & omnibus votis tolli ex hac miserabili vita sanius sibi fore sentit, priusquam (quod absit) nouissima sua, peiora prioribus fierent. Ibi enim omni timore sublato, cum voluntate perfecta, securitas etiam perfectè stabit. Ex hoc ergo stimulo quasi sinistro calcari, equus sancti desiderij valenter instigatur, quo anima cursu incepto, ad patriam pergat caelestem, quia in præsentia non habet manentem ciuitatem, sed nec requiem quidem.

3. Quan

3. Quandoque verò Deo deuota anima, non tribulatione maiorum & dolore afficitur, ad exeundum de carcere suo, sed nobiliori modo, videlicet desiderio visionis diuinæ accensa, trahitur vehementer ad superna. Fitq; ei nimis angusta præsens vita: quia adhuc copia sibi plenitudinis negatur, quæ de fonte magis satiari appetit, quàm sobrijs haustibus refocillari. Valdè autè distat iste stimulus à priore. Nam dextro iam calcari impulsus equus desiderij, tantò expeditiùs fertur ad anteriora, quanto amor plus valet quàm dolor efficere. Huic animæ pulchrè & digniùs aptatur, quod de patriarcha Iacob Scriptura commemorat: *Quia* (inquit) *Gen. 29. seruiebat Iacob pro Rachel septem annis, & videbantur ei dies pauci præ amoris magnitudine.* Sic etiam omnis labor paruus videtur amanti Deum, & desideranti claritatem vultus eius inspicere, nec ieiunia horret, nec labores diurnos ponderat, neque elongari ab amicis & proximis triste ducit: sed neque aliquid estimari aut promoueri in hoc mundo, huiusmodi anima curat. Ideo omnia parui pendens præsentia, & vnum super omnia desiderans, eius amore frequentissimè vulneratur, quia quod summè desiderat, adhuc in dies & dies differtur. Quocumque tamen istorum modorum, anima compungitur, tamen in excessu mentis posita, præsentis versiculo desiderium celestis beatitudinis complectitur, ac sapiùs eundem reuoluendo enutrit deuotionem, quam de supernis cõcepit, dicens: *Qui det, ut veniat petitio mea; & quod expecto, tribuat mihi Iob 6. Deus?* Væ ergo omnibus ambulanti bus in desiderijs carnis, qui nec consideratione miserix temporalis oculos ad cælestia leuant: nec magnitudine æternæ felicitatis, ad ea percipienda vitam suam disponunt.

4. Sed nihil tibi & illis, anima fidelis; sine eis agere quod volunt, & implere omne quod delectat; absque dubio constat, quia non diu, neque in perpetuum durabit. Tu verò, sicut nunc audisti, & gauisa es in pollicitatione patriæ cælestis; ita in eius quæso amore, spes tua magis ac magis roboretur, donec brauium laboris tui merearis accipere. Insta diligenter pro virtutibus, passionibus fortiter vince; charitatis & castitatis dona, in custodia humilitatis, sub clausura diuini timoris collige & reconde; ac contra spirituales nequitias arma orationis indue, & semper diuinæ bonitati plusquam propriæ industriæ, in cunctis confide.

SERMO IV.

De laudibus pretiosa margarita castitatis.

1. **L**Oquamur aliquid de laudibus castitatis, & ad decorem eius primò habitorem illius consideremus. Spiritus namque sanctus auctor est principalis innocentis vitæ, & consecrator

Sap. 1.

Castitas
peculiare
donum
Dei.

totius castimonia. Quoniam in maleuolam animam non intro-
ibit sapientia, & in corpore subdito peccatis Spiritus sancti non
permanebit gratia. Absque eius speciali munere, castus nullus
fuit: & nisi illo misericorditer protegente in hac gloria, virgo
nemo permansit. Gloriosa siquidem continentia virtus, victo-
riosa castitatis palma, insignis & laudabilis flos virginum inuio-
labilis. Quanta sit virginum continentiumque gloria, indicant
ipforum magna certamina; & vincientium perseverantiumque
paucitas, facit eminentiam huius virtutis lucere magis. Deposita
omni spe propria, nihil de nostra industria, sed totum de immen-
sa Dei confidamus misericordia, quæ numquam aberit dilectis
suis in hac mortali vita. Nam supra nos est hæc virtus, & confer-
tur tantum diuinitus, neque tamen ingratum aut elatum, sed humi-
libus & contritis corde, clamantibus quotidie in oratione, & di-
centibus: *Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua
in visceribus meis.* Speremus igitur eius pietate hanc nobis virtu-
tem ab ipso tribui, quem constat sanctorum lachrymis posse pla-
cari; cuius etiam inspiratione cupimus de tam admirabili mar-
garita pauillum loqui.

Psal. 50.

Matth. 13.

2. *Simile est enim regnum calorum homini negotiatori quaerenti
bonas margaritas: inuenta autem una preciosa margarita, dedit om-
nia sua, & comparauit eam.* His verbis Christus Iesus Ecclesie
Sponsus, præmonet & hortatur nos ad amorem castitatis, ada-
quans illam rebus optimis per figuram preciosi lapidis. Quia ergo
nemo nobilium inuenitur, qui non velit preciosorum lapidum
gloria fulciri, dummodo illi facultas assit, ac vestibus valde bo-
nis non affectet indui, ne vilescat hominibus: multo magis nos
versa vice, Deo placere studeamus. Sed quæ est ista temporalis
gloria, & qualis vestium corruptibilium decor esse poterit; cum
homo exigui temporis sit, tanquam fumus & vapor pertransiens?
Proinde sit nobis indignum & confusum valde, quod nobis Deo
consecratis, non est sollicitudo tanta pro immortalis ornatu ani-
mæ, sicut inesse plerumque cernitur stultis mundi amatoribus,
pro vili corporis indumento. Nunc ergo, hortatu Saluatoris no-
stri, demus omnem curam ad comparisonem huius nobilissi-
mæ margaritæ, si volumus in sanctorum forte splendidi appare-
re. Minus enim in conspectu summi regis gloriosi erunt, qui cæ-
teris licet honestantur virtutibus, hanc in se gemmam non ha-
buerint.

3. Antequam Saluator de caelestibus descenderet, latebat hæc
virtus; & quantæ esset dignitatis & gloriæ, perpauca innotuit.
Sed nouus Rex, nouam produxit de caelesti thesauro gemmam,
& quoniam Sponsus hic erat; contulit hanc ecclesie, & accepit
eam

eam in suam. Et sic affinitate coniunctus est ei, & ipsa eius sponsa dicitur, propter castitatis fidem & charitatis indissolutionem. Erat satis inaudita prioribus seculis, vox turturis in terra nostra; quando non benedicebantur beatæ steriles, sed recensebantur per Moysen filiorum generationes. Nec tamen omnino videbatur abscondita Prophetis, quamvis non predicabatur popularibus. Quod satis liquet in hoc, cum quidam ex Prophetis more castissimæ turturis, ita insonuit: *Latere sterilis, qua non paris; decanta laudem, qua non pariebas; quoniam multi filij deserte magis quam eius, qua habet virum.* Et in altero quodam loco contemplatus vitam continentium beatissimam, & eam seruantibus à Domino donari specialem gloriam, prophetauit dicens: *Hac dicit Dominus Deus Eunuchis; Qui custodierint Sabbata mea, & elegerint qua volui, & tenuerint fadus meum: dabo eis in domo mea & in muris meis, locum & nomen melius, à filiis & filiabus.* Ecce non tantum Domini voce commendatur castitas, sed etiam præcedentium patrum oraculis est magnificè declarata. Quàm bene decuit, ut vtriusque Testamenti auctoritas, hanc nostris commendaret pectoribus; qua possumus Deo fieri viciniore, & supernis spiritibus semper chariores. *Incorruptio enim, ut scribitur in libro Sapientia, proximum facit esse Deo.*

Virginitas
& castitas
neque o-
lim sub le-
ge ignota.
Exod. 3.
Num. 1.
Esai. 54.

Esai. 56.

Sap. 6.

4. Quàm splendida & speciosa facta es, ô beata castitas, ut digna videaris ad Agni intromitti nuptias. Hæc est formosa columba, ac singularis amica Creatoris omnium; quæ contemnit confortia mortalium, detestatur omnem carnis saniam, & ad cælestem properat amatoré. Ipsa lilio assimilatur cædidissimo, byssino figuratur mundo, & species eius semper placuit Altissimo. Huius candore reficiuntur sanctorum oculi, & odore famæ eius, trahuntur ad Christum innumerabiles virginum chori. Odor enim nimius est in vestimentis eius, quia castitas spargit vbique fragrantiam sui intacti corporis. Cuncti namq; reuerentiam castis deferunt; & inuenitur etiam inter eos laudabilis, qui nunc munditiam seruant incorruptionis. Contulit hanc gratiam castitati Christus, per inhabitationem sui spiritus; ut sit benedicta ab omnibus, quæ transcendit limites humanæ fragilitatis. Nil sic hominem super propriam fragilitatem eleuat, sicut virtus castitatis, quæ cælis etiam vim infert. Dum enim quis seruat per gratiam in terris, quod per naturam Angelici spiritus in cælis, nonne vim infert cælestibus? Talis enim in Domino gloriatur, & dicit: *Domine, exaltasti super terrâ habitationem meam; & pro morte defluentis depresso sum, & liberaasti corpus meum à perditione.* Cui meritò debetur diuina responsio; *Hac est, qua nesciuit torum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum.* Et rursus in generali,

Castitas
cunctis a-
mabilis.

Ecli. 51.

Sap. 31.

Matth. 22.

nerali, Sponsus congratulatur cælestis: *Ha sunt, quæ non nubent, neque nubentur; sed sunt sicut Angeli Dei in cælis.* Iam patet clarius, quia castitas de cælis sumpsit originem, & à confortibus nobilissimis traxit progeniem, cum sit filia cælestis Hierusalem, & cognata supernorum ciuium.

5. In germine & fecunditate eius exultat Spiritus sanctus; nam non præterit tempus, quo deficiat fructificare castas generationes Deo multum acceptabiles, quæ sunt deuotæ orationes, sanctæ meditationes, & mundi cordis affectiones. O quàm pulchra est ergo casta generatio cum charitate, quæ cælum replet incorruptionis suauitate, & fecundat terram conuersationis sanctitate. Tam suavis denique odor inerat castitati, ut æterni regis filius de sola nasci dignatus sit Virgine; consecrans hanc in matre, quam detulit postmodum in dotem sanctæ ecclesiæ.

Virtutum
plenitudo
in Maria
ex gratia
processit.

6. Non tamen propter solam fatemur virginitatem, quoniam virginitas sola non est, nec sola placuit Christo. Nec angelus inquit, Aue castitate plena, sed aue gratia plena: ut virtutum plenitudo potius referatur gratiæ, quam castitati vel innocentia. Per solam quippe gratiam possidentur, castitatis, humilitatis, charitatis, ceterarumque virtutum charismata. Refulsit namque in Maria præ cunctis excellentius decus virginitatis, cum eius vita (ut ita dicamus) sola castitas & immaculata virginitas extiterit. Sed habuit etiam gratiam perfectissimæ humilitatis, per quæ de summo cælo filium Dei ad se traxit. Vnde & de ea scribitur in

Cant. 1.

Canticis: *Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suauitatis.* Est itaque Deo munus valdè gratissimum, habere perpetuæ incorruptionis gaudium, & acceptabile sacrificium cunctis temporibus vitæ suæ, seruire continentia propositum. Stupet natura, mirantur Angeli, lætantur Archangeli, exultat quoque omnis Sanctorum cuneus, in obtutu & pulchritudine huius virtutis. Occurrit etiam Iesus Christus, amator castitatis, conseruator pudicitia, salutans animam quam sibi adoptauit in sponsam, iubilans & modulans in ipsius aduentu carmina quædam ex Canticorum Canticis: *Ecce tu pulchra es, amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum.*

Ibidem.

7. Quid ad hæc dicetis homines corpore & mente corrupti? An non demulcent aures vestras hæ voces gratulabundæ, hæ delicia mundis & castis reseruata? Et si vultis recipere & verè intelligere, seruite munditiæ, studete sobrietati, & mundas manus vestras conseruate. Et veniet à Deo vobis lætitia, & inenarrabilis exultatio; quam soli percipiunt, qui mundi luxus despiciunt, & mentem ab omnibus delicijs eius suspendunt. Eia charissimi, nunc omnes erigamus aures nostras intentius, quoniam venit nobis

nobis Sponsus de caelestibus. Et vos Christi Virgines, ferte lampades iam ardentes, oleum simul deferentes. Ecce ianua patet, quæ parata sunt, intrent. Intremus, intremus per portas, quas aperuit Dominus, ut cum omnibus Sanctis mereamur illum benedicere & laudare in secula seculorum. Amen. Matth. 25.

SERMO V.

De custodia castitatis.

I. Sermone præcedenti, in laudem castitatis quædam diximus, sperantes quod hæc virtus multorum erit grata cordibus, quæ iure nil in se habet offensionis. Et si sunt, qui offenduntur: suæ potius hoc obscenitati, non eius sanctitati imputent: nam castitas velut quidam carbunculus, in sanctorum vita semper emicuit. Confidimus igitur, quod tanto charius amplexabitur ab omnibus, quanto splendidior effecta videtur sacrarum laudum præconijs. Alta profectò laus eius, quæ non ex hominibus sed à Deo procedit, & Sanctorum abundantius declaratur exemplis. Præcesserunt nos multi continentia armis amicti, & fuso sanguine proprio reliquerunt, quid sit agendum nobis de corpore nostro; quia sanctitati, non corruptioni nos optant famulari. Concurrunt etiam hodie sacratissima vtriusque sexus multitudo, ad regales nuptias filij Dei, optans pro illecebris carnis adimpleri Spiritus sancti fructibus, qui sunt, pax, patientia, modestia, continentia, castitas. Et quia tam excellentis est dignitatis, non est mirum, si tepidi in eius deprehendamus laudibus; cum ipsa locum habeat celsiorem, & materiam loquendi ministret copiosam magis peritis. Silere tamen de illa non oportet omni modo, quam tam necessariam nobis agnoscimus: sine qua, nec sanctitatis perfectionem valemus assequi; pro qua in Sanctorum omnium remuneratione, translato laboris onere, in perpetuum beari non dubitamus. Perscrutemur ergo diligentissimè qualiter seruari possit castitas, quibus etiam iuuari remedijs debeat incontinens animus. Ad virtutem quippe castitatis absque labore & certamine non peruenitur; sine timore Dei & sui custodia, nulli in ea perseverare donatur.

2. Grandis quædam custodia, ad conservationem perseverantiamque castitatis, est utique instituenda devotis; ne videlicet loqui, audire, legere, aut talia intueri velit affectio carnis, unde postea generari queat aliqua occasio tentationis. Verum hi, qui Spiritu sancto irrorante, ab æstibus carnis aliquantulum temperati sunt, & magno iam castitatis munere præcincti videntur, si foris adhuc per sensuum custodiam se non muniunt, periculo rursus & casui appropinquant. Foris enim per

sensus

sensus hauritur, vnde mens casta deturpari, & delectationum for-
didarum veneno, ad mortem nonnumquam solet infici.

3. Dehinc valdè est necessarium, cordis cubile sollicitibus ob-
strui; ne visa aut audita prius phantasmata irruant; ne illa, quæ
videbantur obliuioni tradita, propter hominis incuriam reuer-
tantur, & pacem cum tranquillitate conscientia de corde tollant,
sicque de castitatis beatitudine cogitare prohibeant. Cæcatur
protinus mens pura, si sollicitudinè intimam cum disciplina cor-
poralium sensuum amiserit, & quæ gaudio perfundi poterat, in-
dubitanter amaritudini & dolori admiscetur. Quid mirandum, si
tradatur ludibrio diaboli, quæ pratermisit fidelissimum pactum
immortalis Sponsi? Auertat benignissimus Saluator Christus,
talem iudicij sententiam à cordibus nostris; sed dignetur potius
conferre vberiore spiritus sui gratiam, qua intus sanctificari &
confirmari, aduersus carnis bella mereamur. Flagitemus ab ipso
remedia salutaria, quibus concupiscentia fomes sopiatur, & ca-
stitatis augeatur refrigerium, vt simus sanctificationis templum;
& sicut decet Sanctos, immaculati perseueremus cum Christo,
quemadmodum Propheta in Psalmo loquitur: *Domum tuam de-
cet sanctitudo in longitudine dierum.*

Psal. 92.

Otium &
deliciae
predones
castitatis.

Ecclesi. 24.

4. Valet maximè ad castimoniam decus promerendum sobrie-
tatis virtus, quæ deliciores respuit cibos, & potum effluentem
refecat: vigilijs sacris atque ieiunijs comprimere carnis lasciuam
suadet, laborare prædicat, occupari semper in Dei opere adhor-
tatur, quia otium & deliciae, predones sunt castitatis. Beatissima
verò castitas, totius gratia & sanctitatis amatrix, sapienter qui-
dem admonet renuntiare terrenis affectibus: ne caelestibus frau-
demur muneribus, & ne sanctorum consortijs simus indigni, ita
iniciens: *Ego mater pulchra dilectionis, & timoris, & magnitudinis,
& sancta spei. Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à gene-
rationibus meis adimplemini. Qualis ipsa est, tales fieri & alios desi-
derat.* Nam ipsa liberrima existit, & nulla peccatorum contagio-
ne violata, manet in innocentia vitæ. Nullis carnalibus resolu-
tur aestibus, refugit brutorum subdi actibus, & sulphureis consu-
mi flammis contremiscit, propter creatoris sui reuerentiam. In-
genua (inquit) sum, & speciosissima in genere meo, vt omnis a-
ctio, vox, & sermo, index pudicitia protestatur. Ideo obscœnis
nimium dedignor circumueniri negocijs, solis delector sinceris
& probis sodalibus interesse. Vox etenim mea in Canticis est:
*Fulcite me floribus, stipate me malis; quia solias conditoris amore lan-
gueo.* Talibus incitamentis, ex Spiritus sancti vnctione fluenti-
bus, confortatur castitatis amator, ac contra immisionem sata-
nae & concupiscentia motum fit constans bellator.

Cant. 2.

5. Hic

5. Hic non pugnatur armis aut ferro, sed patientia, oratione, & humilitate: nam ita subiugatur facilius omnis motus libidinis. Donum enim Dei est, & misericordia in electis illius, posse corruptibilis carnis concupiscentiam compescere; ignem quoque in sinu proprio ferre, nec tamen prævalere aduersus mentem. Verissimæ gratiæ Dei est hoc priuilegium, & nullius hominis meritum. Merito ergo Moyses famulus Domini miratus est, quare rubus ardebat, & non comburebatur, atque ait: *Vadam, & videbo visionem hanc grandem.* Quis ex nobis est, quem stupor non apprehendat, quomodo in carne fragili, in vase fictili fieri possit, ut homo carnali grauatus pruritu, frequenti vexatus tentationum impulsu, nunquam præstet voluptuose cogitationi consensum? O quàm mirabilis Deus in Sanctis suis, qui talem virtutem & fortitudinem contulit seruis suis, benedictus in æternum Deus. Opus namque magnæ fortitudinis est, talem in seipso experiri rebellionem, & continuò per gratiam Dei de se conari habere victoriam.

Exod. 3.

6. Ut verò certior sit hæc victoria, fuga est assumenda; his tanto magis, qui infirmiores se cognoscunt. Nec imputandum inertiam hominis & pusillanimitati talis occultatio, cum utique magnanimus dicendus sit, qui festinus effugerit, & cautiùs ignes lubricos declinando deuicerit. Hoc in Ioseph patriarcha castissimo adolescente factum legimus, cum impudens femina oculos in lucidissimum pudicitiam speculum iniecisset: quia fugit Ioseph, & exiit foras. Multum itaque circumspectus, & pauidus esse debet, qui in carne fragili beatiùs castiusque viuere disposuit. Paueat, & se custodiat omnis iuuenilis animus; quoniam magnæ insidiæ & multa pericula consurgere aduersus eum consueverunt. Incerta victoria, & molestiora probantur certamina.

Fuga con-
ducit ad
custodiam
castitatis.

Gen. 39.

7. Nulla ætas, nullus quoque sexus libertatem sibi castitatis audeat polliceri. Cogitandus est frequenter Sansonis sanctificati hominis lamentabilis laqueus; qui cum funibus & catenis vinciri non posset, vnius mulieris blandimento superatus est, & hostibus traditus. Qui statim eruerunt oculos eius, & vinctum perduxerunt in ciuitatem suam; quia mens carnis dissoluta blanditiis, potestati traditur diabolicæ ad illudendum; ac illi per suggestionem cupiditatum & voluptatum sæcularium, eius spiritua-lem euertunt intentionem; cordis scilicet oculum, & vinctum ad sæculum pertrahunt, aut (quod desperatius est) Tartari tandem claustris mancipant. Dolcamus, & timore solliciti de nostra infirmitate nunquam erigamur; quando sanctus Dauid rex & propheta Dei deiectus est voluptate carnis: & qui terrena mente pura sæpissimè calcabat, flebiliter (ut dicimus) ad illicita opera quando-

Judic. 16.

Samson
captiuus,
vinctus &
excepatus
quid si-
gnificet.

2. Reg. 11.

2. Reg. 15.

1. Reg. 12.

3. Reg. 11.

6. 16.

Matth. 20.

quandoque cecidit. Pro qua enormitate criminis, aduersa illi multiplicia suscitauit omnipotens Deus, iuste puniens hoc grande facinus, ad terrorem cuiuslibet prauaricatoris. Sapientissimi quoque Salomonis lapsus profundius intueamur, ampliusque diuinum metuamus iudicium, quod talis ac tantus vir (de quo legitur, quod Dominus dilexit eum, & appellatus sit amabilis Domini, & quia fecit illum excelsum præ omnibus regibus Israel) ad hanc corruit mentis insaniam, ut idola adoraret, quia mulieres euerterunt sensum eius. Quis igitur non pertimescat de se, etiam si fuerit iam castus & sanctus in operibus suis, audiens viros tam fortes & illustres cecidisse? Idcirco nemo se fiducia non bona erigat, quamdiu eum grauat corruptibilis huius vitæ incertitudo; sed tanto magis se humiliet & deprimat, quia qualis illum tentatio apprehendere possit, ignorat; & quis eius finis sit, præscire non valet. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi. Adhibenda est ergo cautio magna, pro perseverantia & custodia castitatis; ne vniquam calido tentatori, foris aut intus, pateat vel minimus accessus.

8. Nullus tamen quamuis imbecillis frangatur laboribus aliquibus, aut tentationibus perturbetur; sed meminerit, quod tanto illi erit corona preciosior, quanto fuerit in resistendo conflictus maior. Neque videri posset, cur castitatis victoria haberetur meritis maior, & laude sanctorum insignior, si non grauioribus ac tantis probaretur tentationum incursum. Lætificare ergo nos debet, illa beatissima felicitatis æternæ repromissio: & erigere ad laborem certaminis, spes coronæ immarcescibilis; qua laureatæ letantur sanctorum animæ cum Christo sine fine, pro leuissimis laboribus. Ad quam nos exules perducere dignetur Iesus Christus, spes & corona sanctorum omnium, qui cum Patre & Spiritu sancto regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

S E R M O VI.

Contra carnalia tentamenta.

1. D E re quidem necessaria & utili sapius tractare, nec superfluum putari debet, nec infructuosum. Quid ita necessarium, quid tam utile saluti omnium, sicut mortiferis mederi passionibus animarum? Nil itaque sic morbidum, sic contagiosum inuenitur in homine; sicuti concupiscentia carnalis & indomita libido, quæ totam corrumpit animæ pulchritudinem. Supra namque pauca de laudibus castitatis egimus; deinde subsequenti sermone de eius obseruatione nonnulla remedia protulimus: restat ergo nunc adhibere aliquod salutiferum cauterium: ut qui neque decore

decore neque amore trahuntur castitatis, vel terribili metu gehennæ terreantur ab æstu libidinis. Diuersis diuersa conueniunt, & non omnes vno ordine imbuendi sunt.

2. Aduerte igitur detestabilis assensor libidinis: Proferam contra bestialem vitam tuam, cælum & terram; inducam iudices damnationis tuæ, Angelos & Archangelos; dabo testes verissimos concremationis tuæ, vniuersum cœtum sanctorum. Nouissimè ipse creator & rector omnium seculorum, sententiam inferet incommutabilem: & armabitur vniuersitas creaturæ, in vltionem pessimæ turpitudinis tuæ. Sed & ipsi maligni & teterrimi spiritus, incentores & fautores tui, rugient super te, & cruciabunt carnes tuas ignitis fuscinulis suis; & parabunt focum sulphure & pice plenum animæ tuæ, qui in æternum non extinguetur. Reuelabunt cæli iniquitatem tuam, quia cum illi legem naturæ, qui sine sensu sunt, numquam amiserint; te, qui legem Dei transgressus es, & preciosam imaginem eius maculasti, iudicabunt, & suis coniungi habitaculis nequaquam patientur. Itaque cælo indignus eris, immundissime peccator. Clamabit etiam aduersus te terra, inter alia elementa humillima, quia cum illa fructum suum reddere mortalibus consueuerit, tu carni obediendo factus es indignior terra, vt pote, qui fœtorem libidinis sectatus es, pro sanctitate. Non ergo te terra suscipiet, nisi ad operiendum miserabile corpus tuum; eritque cibus vermium, donec in nouissima tuba tremefacta illud eiciat, vt in inferno submergatur cum anima tua. Ibi erit habitatio tua, & clauderis velut in puteo bullienti, à quo nulla erit redemptio. Ibi cruciaberis die ac nocte pro delectationibus tuis; & nemo tibi propitiabitur, quia corrupisti corpus tuum, & confudisti animam tuam. Gloriosos amicos Dei & luminaria cælorum, angelos videlicet & archangelos, erubescere fecisti. Quia cum illi præcipuo puritatis candore fulgescant, tu omni tæbe fœculentior, turpissima facie denigrata, longè ab eorum aspectibus detraheris: & flammigeris dæmonum fornaculis sociaberis, quorum facies super nigredinem carbonum & fauces infatigabiles, & oculi proterui & horribiles nimis. Propter indomabilem libidinem tuam & abominabilem concupiscentiam, quam voluisti ad tempus exercere, cogeris sine tempore infernalibus tormenta pati. Nam ignis infernalis ardebit in amatores libidinis; ita vt neque mare, neque omnis aquarum abundantia illam flammam sufficiant extinguere. Quapropter exhorresce peccata carnalia, si vis æterna euadere incendia. Noli perdere preciosam animam tuam, quam Christus redemit sanguine suo. Noli contristare Angelos sanctos, & Deum inhonorare. Metus Domini, & carnem tuam ne ita dilex-

Impudicum omnia damnant.

Rom. 8.

dilexeris, vt pro illa perpetuam damnationem incurras. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. O quàm citò transit delectatio, & quàm longa instabit cruciatio! O quàm citò pœnitebit stultè egisse, quàm grauis remorsus erit pro scelere.

Matth. 25.

3. Eia, quantum latabuntur, qui non consenserunt operibus nequam? Quanta etiam fiducia expectabunt iudicij diem, qui non inquinauerunt vestimenta sua! Tunc stabunt iusti, qui piè, sobriè, casteque vixerunt, in magna constantia aduersus demones: qui tunc eos tentabant, & ad opera nefaria instigabant; & aduersus omnes, qui eis occasiones criminum præstruebant. Tunc item stabunt ad sinistram iniusti, adulteri, incestuosi, incontinentes, qui deliciis & comestationibus vacabant: atque præ nimia confusione contremiscent à facie iudicis cœli & terræ, ab auditione illa seuerissima: *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.* Tunc eiulabunt, & clamabunt: *Vr, quid vnquam egimus? Vt quid nosipfos in tam breui momento perdidimus? Ah ah, damnati sumus. Heu, quòd vnquam nati fuimus. Tardè, tardè iam pœnitemus, frustra est clamor & dolor noster: quia sine mutatione manebit sententia, quam accepimus. Nulla suffragia Sanctorum, nulla nos valebunt adiuuare beneficia amicorum. Ecce æternæ nocti & perpetuæ obliuioni traditi sumus.*

Rom. 6.

Iacobi 1.

Isaia 33.

4. Speculamini igitur vos, ó filij hominum, in damnatorum pœnis & opprobriis, ne fortè veniat repentina mors, & calamitas inferni vos opprimat, & non sit qui liberet. Convertimini & agite pœnitentiam, qui cum morte fœdus inistis. State innocentes, & pugnate iuuenes contra libidines; ne dederitis membra vestra arma iniquitatis peccato, quia peccatum cum consummatione fuerit, generat mortè. Æternum ignem cogitate, & de cordibus vestris concupiscentiæ ignem exufflate. *Quis ex vobis habitare poterit cum igne deuorante? Præmia sanctorum considerate, & æternam gloriam perdere pro immunda delectatione dispicite. Sensus & oculos vestros ab impudico visu claudite, & Deum gemitibus exorate; vt vos intactos custodiat, & perseuerare vsque in finem laudabiliter concedat, Amen.*

SERMO VII.

De dono solitudinis, exemplo Christi & sanctorum Patrum.

1. **F**ons & origo profectus spiritualis, est libenter in cella reside-
dere, & in solitudine sub silentio se tegere, vt possit Dei ser-
uus seculo mori, & Christo tantum viuere; & cum Apostolo
dicere:

dicere: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Et iterum ab eodem audire: *Mortui enim vos estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Solitudo corporis & cordis pariter quaerenda est & custodienda. Nam corporis bona est & tuta, sed cordis melior & tutior. Qui tamen primam abijcit, alteram non inueniet; quia vna est alterius custodia, & hęc duo confouentur mutuo. Hęc solitudo est verè deuotis singulare confugium. Hęc docet (vt iam dictum est) mori sæculo, & exterioris curæ non inquinari forde, atque sanctis inhærere meditationibus, etiam cælestibus nonnunquam appropinquare spiritibus.

2. Hanc Christus verbo & exemplo docuit, quando in nocte solus in oratione pernoctauit, & orantibus cubiculum intrare iussit. Est enim nocturnum tempus aptum sæpe pro deuotione, & pro sacra meditatione non paruum subsidium. Maximè autem formam vitę solitariae exhibuit, quando quadraginta diebus & quadraginta noctibus ieiunauit, & in deserto eremita fuit, ibique (vt Euangelista refert) cum bestijs erat. Quod propter nos agere dignatus est, vt etiam nos ipsi libenter soli simus, & quãtum in nobis est, illi semper vacare velimus. Hanc amauit Propheta, qui dicebat: *Elongaui fugiens, & mansi in solitudine.* Et alius quidam sedebat solus & tacebat, & leuabat se supra se. Verè in solitudine aliquid magni latere videtur, quæ à plerisque sanctis tam ardentè est amplexata. Nam ipsa solet incipiētibus, à multis esse protectio periculis, & diuersis vmbra tentationibus. Perfectis verò & spiritualibus, quorum conuersatio est in cælis, qui etsi corpore in terris sunt, in bonis æternis tamen mentem ardentè figere cupiunt; solitudo quasi locus & paradus voluptatis est, & tanquam hortus deliciarum amœnissimus. Quodammodo enim serui Dei seipsos inueniunt, cum in cubiculo solitarios se conspiciunt.

3. Cunctis igitur proficere cupientibus, amor solitudinis videtur utilis, & satis necessarius. In illa sæpe dolore cordi tacti præterita mala plangimus, præsentia discernimus, & futura cautiùs prouidemus. Itaque apparet, quia in solitudine salubrè animæ fructum afferimus; modò mala nostra deplorando, modò cõtra tentationes & vitia nos exercendo; modò remedia passionum exquirendo; modò in profectu virtutum nos consolando.

4. Ibi etiam deuotionem cordis faciliùs accendimus, & ne tepescat vel extingatur, meliùs custodimus. Verumtamen, ne grauis vel magna videatur nobis nostra solitudo, ad sanctorum patrum pergamus interioris solitudinis loca. Queramus Paulum primum eremitam: queramus Antonium vel Macharium, si fortè occurrat aliquis, qui hominem infra annos viginti vel

triginta vel amplius non viderit; & tunc, quàm exiguum sit tempus, quo latere solemus, apparebit. Et si adhuc plures cernere delectamur, videbimus non modò viros, sed & feminas atque virgines huius solitudinis consortes, & tam ardua vite & verè spiritualis militia seruasse semitas. Horum igitur omnium exèplis edocti, amplius nostræ solitudinis latibula adanemus; & apparere foris, qua possumus diligentia, deuitemus. Et erit nobis tanto Christus familiarior, cordibus que nostris ipsius amor suauior, quanto huius seculi aspectus atque affectus fuerit rarior. In qua solitudine nos dignetur custodire, qui solus in corpore potuit sine culpa viuere, Iesus Christus Dominus noster. Amen.

S E R M O V I I I .

De bono silentij, & fructu eius.

Thron. 3.

*Psal. 38.
Solitudo
silentij pa-
rens &
alumna.
Ibid.
Marth. 5.*

1. Silentium, amica solitudinis est, sicut quidam custos eius sapiebat, & dicebat, *sedebit solitarius, & tacebit*. Nam rarò bene, nisi in solitudine custoditur, sed & faciliùs ibidè tenetur, quia absentia occasionis multoties est victoria tentationis. Istud silentium obseruare cupiebat sanctus, qui dicebat: *Dixi custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea*. Et rursus orabat: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labijs meis*. Sed & Dominus noster Iesus Christus, silentium nos amare docuit, dicens: *Sit sermo vester, est est, non non; quod amplius est, à malo est*. Quibus verbis disertè nos instruit, vt necessaria tantum & vtilia loqui curemus, superflua verò & inutilia declinemus. Non enim seruus Dei silentium ita reputare debet, quasi loquendum nunquam sit, sed suo tempore & loco verba sua, sicut dispensator bonus, distribuere sciat. Vnusquisque perpendat, quid sibi salubrius existat, quia quibusdam magis expedit silentio intendere, alijs econtra, non nimium taciturnitati se dare.

*Maria tan-
tū quater
in Euāge-
lio locuta.
Luca 1.
Ioan. 2.*

2. Qui autem silentio vult studere, inspiciat Christum, quomodo ab iniquis accusatus, nihil respondit: ita vt Pilatus miraretur vehementer. Vnde & iterum scriptum est: *Iesus autem tacebat*. Sed & beatissima mater eius virgo Maria, paucis utebatur verbis. Et sicut dicit beatus Bernardus, quater eam (vt ex Euāgelio colligitur) locutam fuisse legimus. Propter hoc nobis valdè expedit, quatenus tam exemplo eius quàm filij eius, obseruemus omnia verba hæc, conferentes ea in cordibus nostris. Igitur sit omnis seruus Dei velox ad audiendum, tardus ad loquendum, & feruidus ad proficiendum. Attende, si non silentium totius boni interioris custos est & incrementum. Vide etiam, si non thesaurus

thesaurus caelestium bonorum in his cordibus requiescit.

3. Beatus, qui silentium diligit & custodit: nam in custodia illius, magnæ deuotionis fructum sibi accrescere sentiet, dummodo in alijs sollicitus & ipse fuerit. Parum enim valet custodia oris absque custodia cordis, & diligentia cuiuslibet boni operis. Propter hoc, qui silentio & luctu salutari gaudent, hi præcipuè sciunt precium eius, quia virtus & sanitas eorum versatur in linguis eorum. Et profectum quem inde sentiunt, sæpiùs experiuntur, quia leuitatibus subdi noluerunt. De his aptari potest, quod in Psalmo legitur: *Non est ruina maceria, (scilicet spiritualis ædificationis,) neque transitus, neque clamor in plateis eorum:* hoc est, in latitudine cordis eorum, non est vllus sæcularium actuum concursus, nec inutilium etiam cogitationum strepitus. Et quia Deo intus coniuncti sunt, ideo à mundanis desiderijs sapè fiescunt. Beatum ergo dixerunt populum, cui hæc sunt, quia Dominus Deus protector eius est.

Psal. 143.

4. O si daretur famulo Dei, interdum experiri silentij ac solitudinis suæ spirituales delicias, quàm meritò ex abundantia suauitatis earum in hæc verba prorumpèret! Ecce quàm bonum & quàm iucundum est, sedere solum, & tacere, & leuare se supra se, & aduentum præstolari dilecti amici Iesu Christi? Quis talem dubitet fore felicem, & optimã cum Maria partem elegisse? Qui potest accipere, capiat, sed non omnes ad hoc tendunt, neque per sanctum desiderium ad interna bona se accendunt. Qui sunt de mundo, (ait sanctus Ioannes) de mundo loquuntur, & mundus eos audit: & qui est ex Deo, verba Dei audit. Verè preciosum, verbum nunquam proferre ociosum: & valdè iucundum, in cunctis verbis suis fore sollicitum. Vnde beatus Iacobus hunc asserit perfectum, qui verbo non offendit, quia linguam nemo hominum domare potest. Sed quia apud Deum omnia possibilia sunt, id quod proprijs viribus non valemus, eius munere fieri potest; quia non est impossibile apud Deum omne verbum. Sed nos miserè nosipfos decipimus, quia remedia contra consuetudines malas non quærimus.

Lucæ 10.

Iacobi 5.

Marci 10.

Lucæ 1.

5. Quis non est expertus, quàm graue sit silentij claustrum intrare, post inutiles aut prolixas fabulationes? Beatus, qui malæ conscientia flagellis, pro incontinentia silentij edoctus, de cætero cautior inuenitur, ne in idipsum, aut in deterius rursus corruat. Amator verò silentij & custos castæ conscientia, bonum quod intus sentit, non ignorat, quia in pace factus est locus eius. Et si est interdum conflictus ei, vt se comprimatur, succedit tamen postea pax magna, quia hostibus restitit, & sibi ipsi vim intulit. Timet etiam frequenter iste, ne inuentum thesaurum per incu-

riam aut leuitatem amittat, quem magis abscōdere quā effundere Domini cōsilio debet. Videte (inquit Christus) ne quis sciat. Vnde sicut auarus nūmos, ita religiosus verba sua trutinare debet; ne inutiliter aut sine lucro, verbū aliquod dicat. Religiosorum etenim & deuotorū est, vacare, silere, orare, & præter Deum nil velle scire. Locus enim in quo religiosus stat, sanctus est. Vt quid etiam terram hanc optimam occupat, si fructus bonos non germinat? bonus homo, ait Dominus Iesus, de bono thesauro (hoc est, de puro corde) profert bona, & malus similiter mala. Loquamur ergo de Deo, si tempus fuerit, aut differamus propter Deum: de mundanis omnino rebus taceamus.

Apoc. 8.
Lucifer
quia silen-
tium non
tenuit, cor-
ruit.
Isaia 41.

6. Nec sit tibi graue (homo Dei) paruo tempore in hoc saeculo silere; quia si feceris, cum Angelis poteris in eternū gaudere. Hoc igitur modò age in terris, quod sancti Angeli seruauerunt in caelis. *Factum est* (ait Euangelista Ioannes) *silentium in caelo.* Hoc Lucifer quia non tenuit, propterea cū omni comitatu suo, de cælo cecidit. Dixit enim: *In caelum conscendam, ponam sedem meam ad aquilonem: ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo.* O miser, quid loqueris? Vt quid cogitationes istę ascēdunt in cor tuum? In illo summo monasterio, vbi perpetuum silentium ab omni malo, statutum est ab illo supremo abbate: tu quomodo loqui nō timuisti? An nesciebas, quia in his, quæ præcepit tibi Deus, oportet te esse? Quomodo cecidisti Lucifer, qui manè oriebaris? Turbasti cælum superbia tua, non seruaisti disciplinam Dei Patris, sed transgressus es statuta summi abbatis. Meritò proinde expulsus es, nec potuisti stare, quia silentium in caelesti monasterio confregisti. Cauendum omnino à tali præsumptione & locutione: & ad illud properandū silentium, quod à tantis casibus potest præseruare animum. De quo scriptum est: *Prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.*

Psal. 33.
Nunquam
silendum à
laude Dei.
Isaia 62.

7. Est tamē quoddam silentium, quod tam Angelis quā hominibus non conceditur, immo & nusquam admittendum videtur, hoc est, silere à laude Dei, à deuotione, & gratiarum actione. De quo Propheta ita meminit: *Vos, qui reminiscimini Domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei.* Et ne viderentur inobedientes, clamabant voce magna dicentes: *Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus sabaoth, plena est omnis terra, maiestate eius.* Et nos similiter clamemus in cælum, & miserebitur nostri. Laudemus etiam eum in terris, quem laudant omnes Angeli in caelis. Sed quia longè sumus ab illo loco, vbi nemo verbo offendit, reuertatur vnusquisque ad cor suum, fileat à malo, fileat etiam cum Propheta quandoque à bonis propter melius.

Psal. 38.

8. Ad exemplum silētij, propone tibi (serue Dei) sæpe facta antiquo-

antiquorum patrum. Perge si vis, perge mente ad tabernacula illorum, si forte inuenire possis abbatem Agathonem, qui iam tribus annis lapidem in ore, pro rigore silentij portauit. Et magnū illum Arsenium si inueneris, illo tacente loqui forsitan non audebis. Et alios per quā multos si quaeris, in cubiculis & in speculis terræ, solitarios & silentio deditos, potius reperies, quam foris vagantes. Propterea non illud segniter debes tenere, unde tam preciosa religionis studia possunt tibi oriri. Quia per solitudinem & silentium, multi sanctorū ad quietem cordis perducti sunt; & inibi multoties didicerunt, quicquid alijs salubriter tandem prædicauerunt. Sic Antonius primò latuit, post verò gloriosus & magnus monachorum pater apparuit. Sic Benedictus abbas; sic fecit in monasterio suo sanctus Gregorius; ita & consequenter deuotissimus Bernardus, cum multis alijs uiris perfectis. Et horum vitam si inspicias, inuenies, quid imitari debeas. Nam uiuendi speculum, opere & uerbo facti sunt.

Patres Eremiti prodigiose taciturnitatis.

Sancti in solitudine didicerunt, quod alios post docuerunt.

S E R M O IX.

De solitudine cordis, in qua supra se lenatur anima.

I. DE interiori solitudine, iā pauca videamus. Hanc quærere & amare debet, quisquis uiri Deo cupit. Hæc mentis solitudo dicitur, & longè dignior & utilior corporis solitudine esse creditur. Hæc enim nisi menti in sederit, corporis etiam solitudo multitudo fit. Hæc est, quæ totū interiorem hominem, ab omni seruat uitio purum; & contra suggestiones Satanae, reddit cor valde securum. Nam quamuis diuersis cogitationibus mens ista concutitur, introire tamen hostis aut praualeare ultra cōsensum, propter hanc solitudinem, non permittitur.

2. Laudabilis & prædicanda ista solitudo, quia magna mentis est fortitudo, qua cuncta superantur in hoc seculo. Hæc est, quæ in multitudine multa nescit: quia alibi occupari se potius debere dicit, cū citò pertranseat, quicquid hîc stare aut florere uidetur. Et ubi cuncta moribus suis inseruiunt, hæc uiri immobiliter quod tantum necessarium est, inhærere summopere querit. Qui hanc intrat solitudinem, quamuis foris laboret, eius tamen mens intus orare non cessat. Et si horam inde uidetur distrahi, mox in idipsum redire festinat: quia intus habet, qui quotidie clamat: Redi ad cor: ecce adsum: ecce uenio citò. En sto ante ostium, & pulso; aperi mihi soror mea, quia concupiui speciem tuam. Beata anima, quæ ad hanc uocem semper uigilat, quia super omnia bona præsentia constituitur.

3. Idcirco enim vox dilecti hanc inuitat ascendere, ne in finis rebus possit in debito amore retineri. Qui istis caducis tenetur, valde intus distrahitur; & ad solitudinem cordis, in qua Deus hominibus loquitur, tardius venit: ideoque visitatione eius multoties carebit.

4. Hanc discipuli illi in monte Thabor intrauerant, qui neminem nisi Iesum tantum, post mentis excessum videbant. In hanc quoque Moyses ascendit, quando solus in monte cum Deo, quasi vir cum amico suo loquebatur: vbi quadraginta diebus & quadraginta noctibus, sine humano solatio fuit. De qua, plura dicere quis poterit, nisi vberius expertus, & ab omni seculari strepitu alienus? Nam dulcius est, longeque nobilius, interiora bona experiri, quam inde quicquam definire, vel à quocunque iusto tantum labiorum vocibus percipere.

5. Qui tamen hæc experiri desiderat, cor à face secularium desideriorum emundet, concupiscentias proprias mortificet, de terrenis consolari rebus metuat; sed in Domino Deo consolari & gaudere semper quærat. Et tunc cognoscere potest, quoniam suavis est Dominus; Beatus vir, qui sperat in eo. Tunc etiam in solitudine interiori libens commorabitur, & de bonis sempiternis frequenter meditabitur.

TOMI